

A visegrádi együttműködés jövője a háború árnyékában

Az orosz–ukrán háború új lapot nyitott Európa és a világ történelmében, de jelentős kihívás elé állította a visegrádi együttműködést is. Oroszország Ukrajna ellen elkövetett agressziója soha nem látott törést okozott Magyarországnak és térségi partnereinek, elsősorban Lengyelországgal között, és ez Magyarország európai pozícióját is jelentősen befolyásolja. Az új magyar kormányra váró egyik legnagyobb kihívás a térségi szövetség helyreállítása lesz, amelyhez azonban elengedhetetlennek tűnik a külpolitikai irányvonal, illetve az ezzel kapcsolatos kormányzati kommunikáció bizonyos szintű újragondolása.

Február 28-i írásunkban¹ bemutattuk, hogy milyen hatással volt az orosz–ukrán katonai konfliktus – elsősorban az eszkaláció során – a visegrádi együttműködésre. Az orosz katonai inváziót Budapest is határozottan elítélte,² a háború az április 3-án tartott magyarországi országgyűlési választás kiemelt témájává vált, és az elmúlt másfél hónapban további jelei mutatkoztak annak, hogy a háború, illetve az annak kapcsán előirányzott nyugati intézkedések (ideértve a fegyverszállításokat, valamint az Oroszország ellen kiszabott szankciókat, különösen az energiahordozók területén) mára egyértelműen a visegrádi együttműködés történetének legnagyobb kihívásává váltak.

Az már korábban is láthatóvá vált, hogy Csehország és Szlovákia a magyar megközelítéstől jelentősen eltérő álláspontot képvisel a V4 szerepét illetően. A 2020-ban hivatalba lépő új szlovák,³ valamint a 2022-ben munkáját megkezdő új cseh⁴ kormány sem kecsegtetett túl sok reménnyel a visegrádi együttműködés mélyítését, illetve szimbolikus politikai ügyekre történő kiterjesztését illetően. A szlovák–magyar viszonyt számos kényes kérdés terheli,

¹ Tárnok Balázs: *Az orosz–ukrán konfliktus hatása a visegrádi együttműködésre*. Európa Stratégia Kutatóintézet, 2022b. február 28.

² Orbán Viktor: *Magyarország elítéli Oroszország katonai fellépését – a nap hírei*. Infostart, 2022. február 24.

³ Tárnok Balázs: *Milyen hatással lesz az új szlovák kormány a V4-es együttműködésre?* *EUSTRAT Szakpolitikai Figyelő*, 6.2/2020. (2020. március 19.)

⁴ Tárnok Balázs: *Veszélyt jelent-e a V4 egységére az új cseh kormány?* Európa Stratégia Kutatóintézet, 2022a. január 25.

ennek egyértelműen látszottak jelei⁵ a kétoldalú tárgyalások során (április elején Boris Kollár, a szlovák parlament elnöke már arról beszélt,⁶ hogy az orosz agressziót kihasználva Orbán Viktor hamarosan „felparcellázhatja” Szlovákiát). Petr Fiala új cseh kormánya pedig világosan leszögezte, hogy elsősorban nyugat-európai kapcsolatainak erősítésére és az európai politikai fősodorhoz való közeledésre kíván összpontosítani, ezzel pedig a V4-csoporttól való távolságtartás várható Prága részéről. A lengyel kapcsolat az elmúlt években is szilárd maradt, az orosz–ukrán háború azonban ezt a kapcsolatot ásta alá leginkább, ami a legfájóbb pont Budapest számára.

2022 tavaszán a két ország közötti politikai kapcsolatok az elmúlt hetven évben tapasztaltakhoz képest soha nem látott mélységbe süllyedtek.⁷ Március elején lemondott⁸ posztjáról Magyarország szccecini tiszteletbeli konzulja, Artur Balazs. Jaroslaw Kaczynski, a Jog és Igazságosság (PiS) lengyel kormánypárt vezetője előbb a magyar országgyűlési választás előtt egy héttel kritizálta⁹ a magyar kormányfőt annak Oroszországgal kapcsolatos óvatos álláspontja miatt, majd a választás után is rendkívül éles bírálatot¹⁰ fogalmazott meg Orbán Viktorral szemben, amiért nem volt hajlandó egyértelműen elítélni Oroszországot a Bucsában történt tömeggyilkosságokért. Kaczynski azt is hozzátette: „nem működhetünk úgy együtt, ahogy a múltban, ha ez így folytatódik.”

A lengyel álláspont az orosz invázió ellen történő leghatározottabb és a nyugati országok által is támogatott legszélesebb fellépés kapcsán a sajátos lengyel történelmi tudatra is visszavezethető. Emellett a PiS vezetőinek egyre kritikusabb megnyilatkozásait vélhetően a lengyel belpolitikai helyzet is ösztönzi. A lengyel politikába a PiS legfőbb vetélytársaként visszatérő Donald Tusk az elmúlt években kemény kritikusa volt Orbán Vikornak, visszatérően

⁵ Tárnok Balázs: *Magyar-szlovák feszültségek és a V4 egységének megőrzése*. Európa Stratégia Kutatóintézet, 2021. október 18.

⁶ Pomichal Krisztián: *A szlovák parlament elnöke szerint Orbán Putyin segítségével „felparcellázhatja” Szlovákiát*. *Ma7*, 2022. április 10.

⁷ Zeöld Zsombor: *Nem hagyhatjuk elveszni a magyar–lengyel barátságot*. *Azonali*, 2022. március 23.

⁸ Vörös Szabolcs: *„A történelem legrosszabb magyar–lengyel viszonya jöhet” – lemondott tiszteletbeli konzul Orbán Putyin-kapcsolatának hatásáról*. *Válasz Online*, 2022. március 15.

⁹ Kaczynski nem örül az Ukrajnával kapcsolatos magyar álláspontnak. *Portfolio*, 2022. március 25.

¹⁰ Victor Jack: *Poland’s Kaczyński Slams Orbán for Refusing to Condemn Bucha Killings*. *Politico*, 2022. április 8.

oroszbarátsággal vádolva¹¹ a magyar kormányt. Az idei magyar választási kampányban az ellenzéki nagygyűlésen is felszólalt¹² az Európai Néppárt elnöke. A PiS tehát vélhetően nem akarja azt a látszatot kelteni, hogy magyar partnerének elnézi a lengyeltől jelentősen eltérő Oroszország-politikáját.

Budapest többször hangsúlyozta, hogy a visegrádi együttműködés a szakpolitikák számos területét érinti, és pusztán az a tény, hogy Oroszországgal kapcsolatban nincs egyetértés a két fél között, nem veszélyezteti a két ország szövetségét. Ezzel együtt a legújabb lengyel kommunikáció fényében úgy tűnik, hogy a háború kapcsán kialakult eltérő álláspont nem egy a sok téma közül, hanem olyan szimbolikus kérdés, amely a többi szakpolitikai együttműködést is képes felülírni, legalábbis egy időre. Ezt támasztja alá, hogy március végén meghiúsult¹³ a V4 védelmi minisztereknek budapesti találkozója. Előbb a cseh védelmi miniszter jelentette¹⁴ ki, hogy a magyar kormány Oroszország-politikája miatt nem jön Budapestre, majd a lengyel védelmi miniszter is lemondta¹⁵ a részvételt. Ezt követően Budapest lefújta a találkozót.

Mindeközben a visegrádi országok egyéb együttműködések keretén belül igyekeztek láthatóvá tenni az Ukrajna irányába tanúsított támogatásukat. Március közepén Mateusz Morawiecki lengyel, Janez Jansa szlovén és Petr Fiala cseh miniszterelnök, valamint Jaroslaw Kaczynski történelmi jelentőségű, titokban szervezett utazáson vett részt, amelynek során vonattal érkezett¹⁶ az oroszok által ostromlott Kijevbe, hogy a helyszínen egyeztessen Volodimir Zelenszkij ukrán elnökkel. Az utazásra meghívót kapott a szlovák miniszterelnök, Eduard Heger is, aki azonban nem vállalta¹⁷ a részvételt annak kockázatai miatt. E döntését Heger később megbánta,¹⁸ utazását április elején pótolta¹⁹

¹¹ Donald Tusk ismét oroszbarátsággal vádolta Orbán Viktort. *Mandiner*, 2022. március 22.

¹² Renczes Ágoston: Donald Tusk: Bem József ha élne, ezen a demonstráción lenne, és nem a másikon. *Azonnali*, 2022a. március 15.

¹³ Aleksandra Krzysztosek et al.: V4 Meeting Cancelled Over Hungary's Ukraine Policy. *Euractiv*, 2022. március 29.

¹⁴ Orbánék miatt kihagyja a budapesti V4-et a cseh védelmi miniszter. *Euronews*, 2022. március 25.

¹⁵ Gazeta: a lengyel védelmi miniszter sem jön a budapesti V4-re. *Euronews*, 2022. március 28.

¹⁶ Olyan titkos volt a közép-európai vezetők kijevi útja, hogy még a családtagjaik sem tudtak róla. *Portfolio*, 2022. március 17.

¹⁷ Renczes Ágoston: A szlovák kormányfőt is hívták a kollégái Kijevbe, de ő otthon maradt. *Azonnali*, 2022b. március 16.

¹⁸ Renczes Ágoston: A szlovák kormányfő már megbánta, hogy nem ment el Kijevbe a cseh, lengyel és szlovén kollégájával. *Azonnali*, 2022c. március 17.

¹⁹ Kiss Balázs: A szlovák kormányfő meglépi, ami pár hete még kizárt volt. *Infostart*, 2022. április 7.

Ursula von der Leyen, az Európai Bizottság elnökének társaságában. E kijevi útja során jelentette be a szlovák kormányfő, hogy Szlovákia Ukrajnának ajánlotta²⁰ nagy hatótávolságú S-300-as légvédelmi rakétáit.

A háború árnyékában ráadásul Varsó levetkőzni látszik „fenegyerek”²¹ státuszát: a lengyelek közelebb kerültek az európai fősodorhoz, a korábbi európai kritikák pedig háttérbe szorultak velük szemben. Jól szemlélteti ezt, hogy Lengyelország ellen egyelőre nem indul meg²² a korábban belebegtetett kondicionalitási mechanizmus, holott Lengyelországot és Magyarországot korábban rendszeresen együtt említették a jogállamisági eljárások kapcsán.

A magyar kormánynak kevés mozgástere mutatkozik a tekintetben, hogy a lengyel-magyar együttműködés helyreállítására a jelenlegi magyar kormánykommunikáció fenntartása mellett kerülhessen sor. A mégis fennálló lehetőségek tekintetében Párizsra és Berlinre érdemes figyelni. A francia elnökválasztás hatással lehet a magyar mozgástér alakulására, ugyanis kampányát a magyar MKB hiteléből finanszírozó Le Pen sikere esetén alapjaiban változna meg²³ a magyar kormány európai pozíciója. Ellenben ha Le Pen elveszíti a francia elnökválasztás április 24-én rendezendő második fordulóját, és az az Emmanuel Macron nyer, aki Magyarországra a kampányban is negatív példaként hivatkozott,²⁴ az európai politikájának mérlegelésére kényszerítheti Orbán Viktor magyar miniszterelnököt. Hasonlóan fontos a magyar kormány számára Berlin álláspontja. Németország (és Ausztria) ugyanis továbbra is ellenzi az energiahordozók embargóját, és az eddigiekben a többi nyugati tagállamhoz képest mérsékelten lépett fel Oroszország ellen. A német és az ukrán vezetés között emiatt szembetűnő súrlódások²⁵ alakultak ki, Zelenszkij elnök Magyarország mellett Németországot is nyíltan bírálta.²⁶ Magyarország tehát az energiahordozókkal kapcsolatos vitában be tud állni Németország mögé, ekképpen alapjaiban határozza meg a magyar kormány pozícióját, hogy Berlin milyen álláspontot képvisel Oroszország szankcionálásának kérdésében.

²⁰ Czímer Gábor: [Ukrajnában vannak az S-300-as légvédelmi rakétáink](#). *Új Szó*, 2022. április 8.

²¹ Navracsics Tibor: [Lengyelország az előzősávban](#). Európa Stratégia Kutatóintézet, 2022a. március 10.

²² Camille Gijs: [Poland 'Not There Yet' in Backtracking on Judicial Reforms to Get EU Cash](#). *Politico*, 2022. április 5.

²³ Ablonczy Bálint: [Kizárnak minket az EU-ból? Így hat a francia elnökválasztás Magyarországra](#). *Válasz Online*, 2022. április 11.

²⁴ [Magyarországgal vágott vissza egy bekiabálóknak Emmanuel Macron \(videó\)](#). *Mandiner*, 2022. április 13.

²⁵ [Kijevbe utazott volna a német elnök, de nem szívesen látják ott](#). *Portfolio*, 2022. április 12.

²⁶ [Magyarországot és Németországot bírálta az ukrán elnök](#). *Infostart*, 2022. április 14.

A visegrádi együttműködés jövője a háború árnyékában

Orbán Viktor április 6-i nemzetközi sajtótájékoztatóján bejelentette,²⁷ hogy az új magyar kormány felállása várhatóan május végéig el fog húzódni, ez lehetőséget biztosít az ötödik kormányát alakító kormányfőnek, hogy a legújabb európai politikai fejlemények ismeretében hozza meg a kormányalakítással kapcsolatos szükséges döntéseket, az új kormány kül- és európai politikai irányvonalát.

Talán soha nem volt ennyire nehéz helyzetben az új kormányra váró kihívásokat tekintve Orbán Viktor, mint a mostani kormányalakításnál. Egyfelől a Fidesz–KDNP az áprilisi választáson elsöprő, rekordméretű győzelmet aratott. A kampány első számú témájává és üzenetévé az ukrajnai háború vált, illetve hogy Magyarországnak ebből a háborúból ki kell maradnia. A következő magyar kormány rendkívül erős felhatalmazást kapott arra, hogy Magyarország a lehetőségekhez mérten minimálisra csökkentse annak veszélyét, hogy a hadviselő felek közvetlen beavatkozásként tekintsenek rá. Másfelől azonban a háború kapcsán képviselt álláspont miatt legszorosabb szövetségünk szenved maradandónak tűnő károsodást, amely nemcsak a térségi együttműködési lehetőségeket befolyásolja, de Magyarország európai pozícióját is gyengíti. Az elemzők továbbá egyetértenek abban, hogy a hét szűk esztendő időszakába léptünk, amelyet súlyosbíthat, ha az Európai Unió valóban visszatartja az uniós forrásokat Magyarországtól. Az Európai Bizottság a magyarországi választást követően előirányozta²⁸ a kondicionalitási mechanizmus megindítását Magyarországgal szemben, és bár az eljárás²⁹ hónapokig eltarthat, reális a veszélye annak, hogy a tagállamok végső soron megszavazzák a forrásmegvonást Budapesttel szemben.

A magyar kormány részéről nem várható a háborúval kapcsolatos, választási kampányban is képviselt álláspont gyökeres megváltozása, ideértve a közvetlen, Magyarország területén áthaladó fegyverszállítmányok biztosítását, illetve a szankciók energiahordozókra történő kiterjesztését. Ez ugyanakkor nem jelenti azt, hogy nincs Budapestnek mozgástere Oroszország-politikájának alakítására. Fegyverszállítások tekintetében például Magyarország fegyvert közvetlenül nem szállít Ukrajnának, és nem is enged át fegyverszállítmányt

²⁷ Május végénél hamarabb nem lesz új kormány, Lázár János is visszatérhet. *Infostart*, 2022. április 6.

²⁸ Navracsics Tibor: *Az Európai Bizottság elindítja a jogállamisági eljárást Magyarország ellen*. Európa Stratégia Kutatóintézet, 2022b. április 7.

²⁹ Jorge Liboreiro: *Mi következik azután, hogy Brüsszel beindítja a jogállamiság mechanizmust Magyarországgal szemben?* *Euronews*, 2022. április 8.

az ukrán–magyar határon, a fegyverszállításból anyagi formában azonban Budapest is kiveszi³⁰ a részét.

A fegyverszállításokkal és az energiahordozók embargójával kapcsolatos, legitimnek tekinthető magyar álláspont mellett rendkívül fontosak lennének a szimbolikus magyar külpolitikai gesztusok, valamint az orosz agresszió sokkal hangsúlyosabb elítélése a kormányzati kommunikációban. Ez vélhetően nem sodorná veszélybe Magyarország energiaellátását, azonban alkalmas lehet a nyugati szövetségi rendszerhez tartozás demonstrálására, és a legközelebbi szövetségeseinkkel fenntartott kapcsolat helyreállítására.

2022. április 19.

Felhasznált irodalom

- Ablonczy Bálint: Kizárnak minket az EU-ból? Így hat a francia elnökválasztás Magyarországra. *Válasz Online*, 2022. április 11. Online: www.valaszonline.hu/2022/04/11/kizarnak-min- ket-az-eu-bol-igy-hat-a-francia-elnokvalasztas-magyarorszagra/?fbclid=IwAR2RC-igl- XEYbOL_Po8SaKIEdv3Wgrw5id1btLTJSqRoQtb73qgWdCgBjwQ
- Borrell: Magyarország is részt vesz Ukrajna fegyverellátásában azzal, hogy befizeti a részét. *Hvg.hu*, 2022. április 11. Online: https://hvg.hu/gazdasag/20220411_josep_borrell_ ukrajna_fegyverszallitmany_fegyverszallitas_haboru_magyarorszag
- Czímer Gábor: Ukrajnában vannak az S-300-as légvédelmi rakétáink. *Új Szó*, 2022. április 8. Online: https://uj szo.com/kozelet/ukrajnaban-vannak-az-s-300-as-legvedelmi-rake- taink?utm_source=website&utm_campaign=legfrissebb_cikkek
- Donald Tusk ismét oroszbarátsággal vádolta Orbán Viktort. *Mandiner*, 2022. március 22. Online: https://mandiner.hu/cikk/20220322_donald_tusk_orban_viktor_nato_ororsz_ukran_ konfliktus_haboru_szankciok_baloldal
- Gazeta: a lengyel védelmi miniszter sem jön a budapesti V4-re. *Euronews*, 2022. március 28. Online: <https://hu.euronews.com/2022/03/28/gazeta-a-lengyel-vedelmi-minisz- ter-sem-jon-a-budapesti-v4-re>
- Gijs, Camille: Poland 'Not There Yet' in Backtracking on Judicial Reforms to Get EU Cash. *Politico*, 2022. április 5. Online: www.politico.eu/article/poland-not-there-yet-reform-receive-eu- recovery-funds-vdl/
- Jack, Victor: Poland's Kaczyński Slams Orbán for Refusing to Condemn Bucha Killings. *Politi- co*, 2022. április 8. Online: www.politico.eu/article/poland-kaczynski-slams-hungary-or- ban-for-refusing-to-condemn-bucha-killings/
- Kaczynski nem örül az Ukrajnával kapcsolatos magyar álláspontnak. *Portfolio*, 2022. március 25. Online: www.portfolio.hu/global/20220325/kaczynski-nem-orul-az-ukrajnaval-kap- csolatos-magyar-allasponnak-535671#

³⁰ Borrell: Magyarország is részt vesz Ukrajna fegyverellátásában azzal, hogy befizeti a részét. *Hvg.hu*, 2022. április 11.

A visegrádi együttműködés jövője a háború árnyékában

- Kijevbe utazott volna a német elnök, de nem szívesen látják ott. *Portfolio*, 2022. április 12. Online: www.portfolio.hu/global/20220412/kijevbe-utazott-volna-a-nemet-elnok-de-nem-szivesen-latjak-ott-539213
- Kiss Balázs: A szlovák kormányfő meglepi, ami pár hete még kizárt volt. *Infostart*, 2022. április 7. Online: <https://infostart.hu/tudositoink/2022/04/07/a-szlovak-kormanyfo-meglepi-ami-par-hete-meg-kizart-volt>
- Krzysztosek, Aleksandra – Aneta Zachová – Lucia Yar – Vlad Makszimov: V4 Meeting Cancelled Over Hungary's Ukraine Policy. *Euractiv*, 2022. március 29. Online: www.euractiv.com/section/politics/short_news/v4-meeting-cancelled-over-hungarys-ukraine-policy/
- Liboreiro, Jorge: Mi következik azután, hogy Brüsszel beindítja a jogállamiság mechanizmust Magyarországgal szemben? *Euronews*, 2022. április 8. Online: <https://hu.euronews.com/my-europe/2022/04/08/mi-kovetkezik-azutan-hogy-brusszel-beinditja-a-jogallamisag-mechanizmust-magyarorszaggal-s?fbclid=IwAR11WeClBva5rON38UOkXg3zWv0Jy-sQSRlv2gmuY7jOvBhV5zDnNBb4fNWk>
- Magyarországgal vágott vissza egy bekiabálónak Emmanuel Macron (videó). *Mandiner*, 2022. április 13. Online: https://mandiner.hu/cikk/20220413_magyarorszaggal_vagott_vissza_egy_bekiabalonak_emmanuel_macron_video
- Május végénél hamarabb nem lesz új kormány, Lázár János is visszatérhet. *Infostart*, 2022. április 6. Online: <https://infostart.hu/valasztas-2022/2022/04/06/orban-viktor-nemzetkozi-sajtotajekoztatot-tart-percrol-percre>
- Navracsics Tibor: *Lengyelország az előzősávbán*. Európa Stratégia Kutatóintézet, 2022a. március 10. Online: <https://eustrat.uni-nke.hu/hirek/2022/03/10/lengyelorszag-az-elozosavban>
- Navracsics Tibor: *Az Európai Bizottság elindítja a jogállamisági eljárást Magyarország ellen*. Európa Stratégia Kutatóintézet, 2022b. április 7. Online: <https://eustrat.uni-nke.hu/hirek/2022/04/07/az-europai-bizottsag-elinditja-a-jogallamisagi-eljarast-magyarorszag-ellen>
- Olyan titkos volt a közép-európai vezetők kijevi útja, hogy még a családtagjaik sem tudtak róla. *Portfolio*, 2022. március 17. Online: www.portfolio.hu/global/20220317/olyan-titkos-volt-a-kozep-europai-vezetok-kijevi-utja-hogy-meg-a-csaladtagjaik-sem-tudtak-rola-533799
- Orbánék miatt kihagyja a budapesti V4-et a cseh védelmi miniszter. *Euronews*, 2022. március 25. Online: <https://hu.euronews.com/2022/03/25/orbanek-miatt-kihagyja-a-budapesti-v4-et-a-cseh-vedelmi-miniszter>
- Orbán Viktor: Magyarország elítéli Oroszország katonai fellépését – a nap hírei. *Infostart*, 2022. február 24. Online: <https://infostart.hu/belfold/2022/02/24/orban-viktor-magyarorszag-eliteli-oroszorszag-katonai-fellepeset-a-nap-hirei>
- Pomichal Krisztián: A szlovák parlament elnöke szerint Orbán Putyin segítségével „felparcellázhatja” Szlovákiát. *Ma7*, 2022. április 10. Online: <https://ma7.sk/aktualis/a-szlovak-parlament-elnok-szerint-orban-hamarosan-putyin-segitsegevel-felparcellazhatja>
- Renczes Ágoston: A szlovák kormányfő már megbánta, hogy nem ment el Kijevbe a cseh, lengyel és szlovén kollégájával. *Azonnali*, 2022c. március 17. Online: https://azonnali.hu/cikk/20220317_a-szlovak-kormanyfo-mar-megbanta-hogy-nem-ment-el-kijevbe-a-cseh-lengyel-es-szloven-kollegajaval
- Renczes Ágoston: A szlovák kormányfőt is hívták a kollégái Kijevbe, de ő otthon maradt. *Azonnali*, 2022b. március 16. Online: https://azonnali.hu/cikk/20220316_a-szlovak-kormanyfo-is-hivtak-a-kollegai-kijevbe-de-o-hallgatott-a-biztonsagi-szolgalatokra-es-otthon-maradt
- Renczes Ágoston: Donald Tusk: Bem József ha élne, ezen a demonstráción lenne, és nem a másikon. *Azonnali*, 2022a. március 15. Online: https://azonnali.hu/cikk/20220315_donald-tusk-bem-jozsef-ha-elne-ezen-a-demonstracion-lenne-es-nem-a-masikon

Tárnok Balázs

- Tárnok Balázs: Milyen hatással lesz az új szlovák kormány a V4-es együttműködésre? In *EUSTRAT Szakpolitikai Figyelő 6.2/2020* (2020. március 19.) Online: <https://eustrat.uni-nke.hu/document/eski-uni-nke-hu/0319TB.pdf>
- Tárnok Balázs: *Magyar-szlovák feszültségek és a V4 egységének megőrzése*. Európa Stratégia Kutatóintézet, 2021. október 18. Online: <https://eustrat.uni-nke.hu/hirek/2021/10/18/magyar-szlovak-feszultsegek-es-a-v4-egysegenek-megorzese>
- Tárnok Balázs: *Veszélyt jelent-e a V4 egységére az új cseh kormány?* Európa Stratégia Kutatóintézet, 2022a. január 25. Online: <https://eustrat.uni-nke.hu/hirek/2022/01/25/veszelyt-jelent-e-a-v4-egysegere-az-uj-cseh-kormany>
- Tárnok Balázs: *Az orosz-ukrán konfliktus hatása a visegrádi együttműködésre*. Európa Stratégia Kutatóintézet, 2022b. február 28. Online: <https://eustrat.uni-nke.hu/hirek/2022/02/28/az-orosz-ukran-konfliktus-hatasa-a-visegradi-egyuttmukodesre>
- Vörös Szabolcs: „A történelem legrosszabb magyar–lengyel viszonya jöhet” – lemondott tiszteletbeli konzul Orbán Putyin-kapcsolatának hatásáról. *Válasz Online*, 2022. március 15. Online: www.valaszonline.hu/2022/03/15/lengyelorszag-artur-balazs-ukrajna-putyin-orban-interju/
- Zeöld Zsombor: Nem hagyhatjuk elveszni a magyar–lengyel barátságot. *Azonnali*, 2022. március 23. Online: https://azonnali.hu/cikk/20220322_nem-hagyhatjuk-elveszni-a-magyar-lengyel-baratsagot